

JAV atstovai teigė, kad jų šalyje tokios valyklos yra sukūrusios asociaciją aplinkos gerinimo reikalams, nes tarša chloruotomis medžiagomis kelia didelį susirūpinimą JAV. Daug dėmesio buvo skirta taršos poveikio aplinkai vertinimo kriterijų parinkimo, vertinimo bei gautų rezultatų aptarimo klausimams.

Pranešime, skirtame naftos produktais užterštų teritorijų tyrimams ir sanavimui Lietuvoje, buvo pateikta informacija apie taršos naftos produktais situaciją Lietuvoje, taršą reglamentuojančius dokumentus bei keliamus reikalavimus, UAB „Grotas“ atliktus valymo darbus Juodšilių traukinio avarijos vietoje, Alytaus, Vilniaus naftos bazėse bei šiuo metu vykdomus valymo projektus keliuose naftos saugyklose bei degalinėse.

Seminare buvo daug kalbama apie grunto bei gruntinio vandens valymo technologijas ir techniką, ekonominius rodiklius ir gautus rezultatus. Savo patirtimi dalijosi Didžiosios Britanijos (*Churngold*), JAV (*TerraTherm*), Kanados, Šveicarijos ir kitų šalių specialistai. Įdomu buvo išgirsti apie italų (*Enitecnologie*) sukurtą bandomą taršos naftos angliavandeniliais monitoringo technologijų sistemą: šalia požeminių kuro talpyklų grunte įstatomas daviklis (SOIL ALERT), fiksuojantis net labai nedidelius angliavandenilių nutekė-

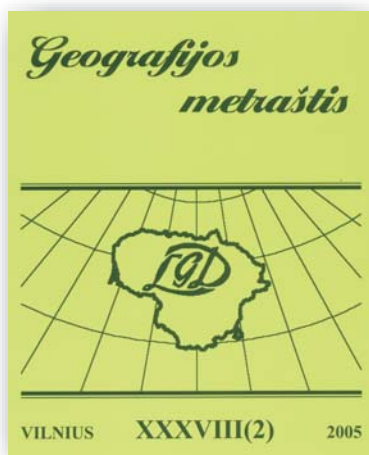
jimo kiekius ir įrengiama naujoviška „pump and treat“ sistema EN-Z-LITE gruntiniam vandeniui valyti. Įdomu, kad požemiui valyti bandoma naudoti net abrikosų sėklas (Armėnija), iš kurių būtų išgaunama aktyvioji anglis.

Tačiau labiausiai paplitęs kompleksinis požemio valymo būdas, kai taikomi keli metodai tam tikrais valymo etapais. Pavyzdžiui, „pump and treat“ metodas laisvų naftos produktų sluoksniui nuo gruntinio vandens paviršiaus pašalinti, po to – bioventiliacija ir deguonies infuzija į užterštą gruntą. Labai populiarūs ir greitus rezultatus duodantys, tačiau brangesni terminiai (šildant užterštą gruntą teršalų destrukcija labai pagreitinėja) grunto valymo metodai, cheminė oksidacija, naudojant O_3 , $KMnO_4$, $NaMnO_4$, $Na_2S_2O_8$, H_2O_2 , ir kt.

Be techninio pobūdžio pranešimų, seminare buvo pristatyti ir ES aplinkosaugos projektai, kuriuose dalyvauja ir Lietuva. Kiekviena šalis trumpai pristatė esamą politinę bei teisinę situaciją, susijusią su aplinkos apsauga.

Seminaro ataskaita ir dalyvių pranešimai pateikti internete: www.nato.int/ccms/pilot-studies/pri/2006.

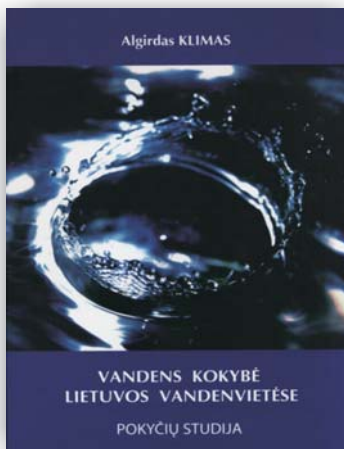
Ramunė Šečkuvienė

Geografijos metraštis. XXXVIII (2) t. Vilnius, Geografijos ir geografijos institutas. 2005, 78 p.

Geografijos metraštis – daugelį metų leidžiamas tęstinis leidinys, skirtas geografijos tyrimų moksliniams rezultatams skelbti. Šiame metraščio tome skelbiami penki straipsniai fizinės geografijos tematika: Rytų Lietuvos ežerų dabartinės sedimentacijos analizė radioizotopiniais metodais, kraštovaizdžio santykinės entropijos įvertinimas ir jo pritaikymas, kraštovaizdžio biotos teritorinės struktūros morfologija, nauji ežerų sapropelio kokybės gerinimo metodai bei fenologiniai stebėjimai, kurių duomenys gali būti naudojami sezoninei ir daugiametei hidrometeorologinei prognozei.

Du straipsniai skirti socialinei geografijai – naujausių Lietuvos ūkio plėtros tendencijų aptarimui ir religinių įtampų socialiniame lauke problemai.

Algirdas Klimas. Vandens kokybė Lietuvos vandenvietėse. Vilnius, 2005. – 516 p., 194 iliustr., 137 lent., 222 cit. liter. šaltiniai.

Lietuva – viena iš nedaugelio Europos ir net pasaulio šalių, kurių gyventojai geria tik požeminį vandenį. Taip pirmiausia yra todėl, kad mūsų šalyje gausu požeminio vandens išteklių, – ne be reikalo kažkas Lietuvą pavadino vandens Kuveitu. Svarbu ir tai, kad požeminis vanduo, palyginus su paviršiniu, turi daug pranašumų – jo kokybė dažniausiai yra geresnė, jis gana gerai apsaugotas nuo taršos, ypač mikrobinės, jo yra beveik visur.

Požeminio vandens šaltiniai kai kuriuos šalies miestus geriamuoju vandeniu aprūpina jau labai seniai – Vilnius ką tik šventė miesto vandentiekio 500-ąsias metines, kiek anksčiau Klaipėdoje buvo paminėtos pirmosios vandenvietės darbo pradžios 100-osios metinės, daugiau kaip 50 metų dirba ne viena Lietuvos miestų vandenvietė. Jų skaičius ir našumas pradėjo ypač sparčiai augti

praėjusio amžiaus šeštąjį-septintąjį dešimtmetį, nes tuo metu ne tik labai padidėjo geriamojo vandens poreikiai, bet ir susikūrė, sustiprėjo hidrogeologinės organizacijos bei specializuotos vandens tiekimo įmonės. Pirmosios skubėjo žvalgyti vis naujas vandenvietes, antrosios – jas statyti ir eksploatuoti.

Knygoje, remiantis daugiamečių hidrogeocheminių tyrimų duomenų analize, nagrinėjami gėlo požeminio vandens, skirto tiekti geriamąjį vandenį, formavimosi dėsningumai, pateikiamos sukauptos naujos žinios apie gamtinių ir antropogeninių veiksnių įtaką požeminio vandens cheminei sudėčiai ir jo kokybei. Tipinių vandenviečių pavyzdžiu atskleidžiami jau įvykę pokyčiai ir tolesnė šių pokyčių raida, pradedant eksploataciniais gręžiniais, vandenruošos įrenginiais, vamzdiniais ir baigiant geriamojo vandens čiaupais vartotojų namuose. Išryškintos spręstinios požeminio vandens kokybės gerinimo ir apsaugos problemos, siūlomi jų sprendimo būdai.

Knyga skiriama vandentiekos, higienos, aplinkosaugos darbuotojams, hidrogeologams ir kitų sričių specialistams, aukštųjų mokyklų magistrantams ir doktorantams.

Gamta. Biologija. Geografija. Geologija. Lietuvos lokaliniai tyrimai: monografijų serijos „Lietuvos valsčiai“ 2002-2005 m. darbų rinkinys. Vilnius, VŠĮ „Versmė“ leidykla, 2006. – 398 p.

Žemės planeta yra savarankiška gamtinė sistema kosminėje sandaroje. Joje egzistuoja skirtingų sferų – litosferos, hidrosferos, atmosferos, biosferos, technosferos, antroposferos ir nanosferos (proto sferos) – ryšys. Gamtotyros uždavinys ir yra atsižvelgti į šį ryšį tiek lokaliu, tiek regioniniu, tiek globaliu požiūriu. Šių ryšių įvertinimas svarbus ateities mokslo uždaviniams gerinant aplinką, vengiant nepageidaujamų reiškinių ir pan.

Šis lokalių gamtotyros mokslinių publikacijų rinkinys yra pirmasis bandymas lietuviškoje mokslinės leidybos praktikoje. Tokio žurnalo, kuris skelbtų ir geomokslų (geologijos ir geografijos), ir biomokslų kryptų straipsnius, stokojome. Neabejojame, kad jis susilauks deramo dėmesio, kad jame suras vietas ne tik patyrę, bet ir pradedantieji autoriai, dirbantys gyvosios ir negyvosios gamtos tyrimų srityse, įvairiuose gamtotyros baruose.

Tiriami upių skardžiuose ir karjeruose atidengti uolienų ir nuogulų sluoksniai (atodangos), radimvietės, augimvietės, perimvietės, neršiamvietės, vietiniai reiškiniai, jų pasikartojimas ir kt. Gamtos tyrimai pirmiausia pradedami atskiroje vietovėje. Vėliau jie išplečiami ir įgauna regioninį pobūdį. Regioninių tyrimų rezultatai gretinami ir apibendrinami globaliai. Taigi egzistuoja nuosekli gamtos tyrimų sistema, kurios pirmoji – ir svarbiausioji – grandis yra lokalūs (vietiniai) gamtos reiškiniai. Jie yra visų motyvuotų rimtų gamtotyros tikslų pradžia. Neturint lokalių tyrimų duomenų, daug teorinių samprotavimų liktų tik hipotezė.

Pastaba. Leidinių pristatymui tekstas paimtas iš jų pratarmių.

